

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

11 februarie 2021 *

„Trimitere preliminară – Articolul 45 TFUE – Libera circulație a lucrătorilor – Articolul 49 TFUE – Libertatea de stabilire – Articolul 56 TFUE – Libera prestare a serviciilor – Desfășurare a activităților portuare – Muncitori portuari – Acces la profesie și recrutare – Modalități de recunoaștere a muncitorilor portuari – Muncitori portuari care nu fac parte din contingentul de lucrători prevăzut de legislația națională – Limitare a duratei contractului de muncă – Mobilitate a muncitorilor portuari între diferite zone portuare – Lucrători care efectuează o muncă logistică – Certificat de securitate – Motive imperative de interes general – Securitate în zonele portuare – Protecția lucrătorilor – Proportionalitate”

În cauzele conexe C-407/19 și C-471/19,

având ca obiect două cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia) (C-407/19) și de Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională, Belgia) (C-471/19), prin deciziile din 16 mai și 6 iunie 2019, primite de Curte la 24 mai și, respectiv, la 20 iunie 2019, în procedurile

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV

împotriva

Belgische Staat (C-407/19),

și

Middlegate Europe NV

împotriva

Ministerraad (C-471/19),

cu participarea:

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV,

Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen (KVBG) CVBA,

MVH Logistics în Stuwadoring BV,

* Limba de procedură: neerlandeza.

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras (raportor), președinte de cameră, domnii N. Piçarra, D. Šváby și S. Rodin și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru General Services Antwerp NV, Katoen Natie Bulk Terminals NV și Middlegate Europe NV, de M. Lebbe și E. Simons, avocaten;
- pentru guvernul belgian, de L. Van den Broeck, M. Jacobs și C. Pochet, în calitate de agenți, asistate de P. Wytinck, D. D’Hooghe și T. Ruys, avocaten;
- pentru Comisia Europeană, de A. Nijenhuis, S. L. Kalèda și B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 septembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea, în cauza C-407/19, a articolelor 34, 35, 45, 49, 56, 101, 102 și a articolului 106 alineatul (1) TFUE și, în cauza C-471/19, a articolelor 49 și 56 TFUE, a articolelor 15 și 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și a principiului egalității.
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între, în cauza C-407/19, Katoen Natie Bulk Terminals NV și General Services Antwerp NV, pe de o parte, și Belgische Staat (statul belgian), pe de altă parte, și, în cauza C-471/19, Middlegate Europe NV, pe de o parte, și Ministerraad (Consiliul de Miniștri, Belgia), pe de altă parte, în legătură cu validitatea anumitor dispoziții de drept belgian referitoare la organizarea muncii portuare și în special în legătură cu conformitatea lor cu dreptul Uniunii.

Dreptul belgian

Legea privind contractele de muncă

- 3 În dreptul belgian, regimul comun aplicabil contractelor de muncă, printre altele, ale muncitorilor este stabilit de wet betreffende de arbeidsovereenkomsten (Legea privind contractele de muncă) din 3 iulie 1978 (*Belgisch Staatsblad*, 22 august 1978, p. 9277).

Legea privind organizarea muncii portuare

- 4 Articolul 1 din wet betreffende de havenarbeid (Legea privind organizarea muncii portuare) din 8 iunie 1972 (*Belgisch Staatsblad*, 10 august 1972, p. 8826), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiile principale (denumită în continuare „Legea privind organizarea muncii portuare”), prevede:

„În zonele portuare, nimeni nu poate dispune realizarea muncii portuare de către lucrători care nu au calitatea de muncitori portuari recunoscuți.”

- 5 Articolul 2 din această lege prevede:

„Delimitarea zonelor portuare și a muncii portuare, astfel cum este stabilită de Rege [...], reglementează aplicarea prezentei legi.”

- 6 Articolul 3 din legea menționată are următorul cuprins:

„Regele stabilește condițiile și procedurile de recunoaștere a muncitorilor portuari, după obținerea avizului comitetului paritar competent pentru zona portuară în cauză.

[...]”

- 7 Potrivit articolului 3 bis din aceeași lege:

„După avizul comitetului paritar competent pentru zona portuară în cauză, regele poate obliga angajatorii care recrutează muncitori portuari în zona respectivă să se afilieze unei organizații patronale recunoscute de acesta și care respectă, în calitate de mandatar, toate obligațiile care decurg pentru angajatori, în temeiul legislației privind munca individuală și colectivă și al legislației muncii, din angajarea muncitorilor portuari.

Pentru a putea fi recunoscută, organizația patronală la care se referă paragraful anterior trebuie să aibă deja drept membri majoritatea angajatorilor interesați.”

Decretul regal din 1973

- 8 Articolul 1 din koninklijk besluit tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité van het havenbedrijf (Decretul regal de instituire a Comitetului Paritar al Porturilor și de stabilire a denumirii și a competenței sale) din 12 ianuarie 1973 (*Belgisch Staatsblad*, 23 ianuarie 1973, p. 877), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiile principale (denumit în continuare „Decretul regal din 1973”), prevede:

„Se instituie un comitet paritar, denumit «Comitetul Paritar al Porturilor» (competent în ceea ce privește lucrătorii în general și angajatorii lor), pentru:

toți lucrătorii și angajatorii lor, care, în zonele portuare:

A. efectuează activități portuare ca activitate principală sau accesorie, cu alte cuvinte orice manipulare de mărfuri transportate pe cale maritimă sau fluvială, ferată sau rutieră și orice serviciu auxiliar cu privire la mărfurile menționate, indiferent dacă astfel de activități se desfășoară pe docuri, pe căi navigabile, pe debarcadere sau în unitățile care se ocupă cu importul, exportul sau tranzitul mărfurilor, precum și orice manipulare de mărfuri transportate pe cale maritimă sau fluvială a căror destinație sau origine sunt docurile unităților industriale.

Se înțelege prin:

1. Orice manipulare de mărfuri:

a) mărfuri: toate mărfurile, containerele și mijloacele de transport incluse, excluzând numai:

- transportul de petrol în vrac, produse petroliere (lichide) și materii prime lichide pentru rafinării, industria chimică și activități de depozitare și prelucrare la instalațiile petroliere;
- pește transportat pe vase de pescuit;
- gaze lichefiate sub presiune și la vrac.

b) manipulare: încărcarea, descărcarea, arimarea, dezarimarea, mutarea încărcăturii, descărcarea în vrac, punerea în mișcare, clasificarea, selectarea, măsurarea, paletizarea, depaletizarea, precum și compunerea și descompunerea unităților de încărcătură.

2. Servicii auxiliare legate de aceste mărfuri: marcarea, cântărire, măsurare, calcularea volumului, verificare, primire, protejare (cu excepția serviciilor de protecție furnizate de întreprinderi aflate sub jurisdicția Comitetului Paritar pentru Servicii de Protecție și/sau Supraveghere în numele întreprinderilor care raportează Comitetului paritar al Porturilor), livrare, prelevare și sigilare, amarare și dezamarare.

[...]"

Decretul regal din 2004

- 9 Înainte de modificarea sa prin koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 juli 2004 betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (Decretul regal de modificare a Decretului regal din 5 iulie 2004 privind recunoașterea muncitorilor portuari din zonele portuare incluse în domeniul de aplicare al Legii din 8 iunie 1972 privind organizarea muncii portuare) din 10 iulie 2016 (*Belgisch Staatsblad*, 13 iulie 2016, p. 43879, denumit în continuare „Decretul regal din 2016”), articolul 2 din koninklijk besluit betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (Decretul regal privind recunoașterea muncitorilor portuari din zonele portuare incluse în domeniul de aplicare al Legii din 8 iunie 1972 privind organizarea muncii portuare) din 5 iulie 2004 (*Belgisch Staatsblad*, 4 august 2004, p. 58908) prevedea:

„După recunoașterea acestora, muncitorii portuari sunt repartizați fie în «contingentul general», fie în «contingentul logistic».

Muncitorii portuari din contingentul general sunt recunoscuți pentru a efectua orice muncă portuară în sensul articolului 1 din [Decretul regal din 1973].

Muncitorii portuari din contingentul logistic sunt recunoscuți pentru a efectua munca portuară în sensul articolului 1 din [Decretul regal din 1973], în locuri în care mărfurile sunt supuse, cu ocazia pregătirii distribuției sau a expedierii lor ulterioare, unei transformări care conduce indirect la o valoare adăugată identificabilă.”

- 10 Decretul regal privind recunoașterea muncitorilor portuari din zonele portuare incluse în domeniul de aplicare al Legii din 8 iunie 1972 privind organizarea muncii portuare, astfel cum a fost modificat prin Decretul regal din 2016 (denumit în continuare „Decretul regal din 2004”), a înlocuit printre altele noțiunea de „contingent” cu cea de „pool”. Articolul 1 din Decretul regal din 2004 prevede:

„§ 1. În fiecare zonă portuară, muncitorii portuari sunt recunoscuți de comisia paritară constituită, denumită în continuare «comisia administrativă», înființată în cadrul subcomitetului paritar competent pentru zona portuară în cauză.

Comisia administrativă respectivă va fi constituită din:

- 1° un președinte și un vicepreședinte;
- 2° patru membri efectivi și patru membri supleanți desemnați de organizațiile patronale reprezentate în cadrul subcomitetului paritar;
- 3° patru membri efectivi și patru membri supleanți desemnați de organizațiile de lucrători reprezentate în cadrul subcomitetului paritar;
- 4° unul sau mai mulți secretari.

În ceea ce privește funcționarea comisiei administrative, sunt aplicabile dispozițiile Decretului regal din 6 noiembrie 1969 de stabilire a modalităților generale de funcționare a comitetelor și a subcomitetelor paritare, precum și normele speciale prevăzute la articolul 10 din prezentul decret regal.

§ 2. Cererea de recunoaștere se depune în scris la subcomitetul paritar competent conform modelului pus la dispoziție în acest scop.

În cerere se indică dacă aceasta este depusă în vederea angajării în pool sau în afara lui.

§ 3. Prin derogare de la dispozițiile alineatului 1 primul paragraf, pentru lucrătorii care desfășoară o activitate în sensul articolului 1 din [Decretul regal din 1973], în locurile în care mărfurile sunt supuse, cu ocazia pregătirii distribuției sau a expedierii lor ulterioare, unei transformări care conduce indirect la o valoare adăugată identificabilă și care dețin un certificat de securitate, denumiți «lucrători logistici», un astfel de certificat de securitate este echivalent cu recunoașterea în sensul [Legii privind organizarea muncii portuare].

Angajatorul care a semnat un contract de muncă cu un lucrător trebuie să solicite certificatul de securitate pentru desfășurarea activităților menționate la paragraful anterior, iar eliberarea se efectuează în urma prezentării cărții de identitate și a contractului de muncă. Modalitățile acestei proceduri se stabilesc printr-un contract colectiv de muncă.

- 11 Potrivit articolului 2 din acest decret regal:

„§ 1. Lucrătorii portuari menționați la articolul 1 alineatul 1 [primul paragraf], odată ce sunt recunoscuți, sunt sau nu incluși în pool-ul lucrătorilor portuari.

Se ține seama de necesitatea de forță de muncă pentru recunoașterea lor în vederea luării în considerare a acestora în cadrul pool-ului.

§ 2. Lucrătorii portuari angajați în pool sunt recunoscuți pentru o durată determinată sau nedeterminată.

Modalitățile privind durata recunoașterii se stabilesc prin contract colectiv de muncă.

§ 3. Lucrătorii portuari care nu sunt incluși în pool sunt angajați printr-un contract de muncă în conformitate cu Legea [...] privind contractele de muncă.

Durata recunoașterii este limitată la durata acestui contract de muncă.”

12 Articolul 4 din decretul regal menționat are următorul cuprins:

„§ 1. În vederea recunoașterii ca muncitor portuar, în sensul articolului 1 alineatul 1 [primul paragraf], se aplică următoarele condiții de recunoaștere:

[...]

2° declararea lucrătorului ca fiind apt din punct de vedere medical pentru munca portuară de către serviciul extern pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată organizația patronală desemnată drept mandatar în temeiul articolului 3 bis din [Legea privind organizarea muncii portuare];

3° promovarea de către acesta a testelor psihotehnice efectuate de organismul desemnat în acest scop de organizația patronală desemnată în calitate de mandatar în conformitate cu articolul 3 bis din [Legea privind organizarea muncii portuare]; obiectivul acestor teste este de a examina dacă candidatul pentru postul de muncitor portuar este suficient de inteligent și are personalitatea și motivația corespunzătoare pentru a putea îndeplini, după o formare, funcția de muncitor portuar;

[...]

6° participarea sa timp de trei săptămâni la cursuri pregătitoare pentru a lucra în siguranță, precum și pentru a obține o calificare profesională și promovarea cu succes a probei finale. Autoritatea competentă poate determina condițiile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească formarea, care poate fi oferită în mod liber;

7° în ultimii cinci ani, lucrătorul nu a făcut obiectul unei măsuri de retragere a recunoașterii în calitate de muncitor portuar în temeiul articolului 7 primul paragraf punctele 1° sau 3° din prezentul decret;

8° în cazul recunoașterii unui lucrător portuar prevăzut la articolul 2 alineatul 3, în plus, deținerea unui contract de muncă.

§ 2. Recunoașterea unui lucrător portuar este valabilă în fiecare zonă portuară, astfel cum este delimitată de rege în temeiul articolelor 35 și 37 din Legea din 5 decembrie 1968 privind contractele colective de muncă și comitetele paritare.

Condițiile și modalitățile în care lucrătorul portuar poate fi încadrat în muncă într-o altă zonă portuară decât cea în care este recunoscut se stabilesc prin contract colectiv de muncă.

Organizația patronală desemnată în calitate de mandatar conform articolului 3 bis din [Legea privind organizarea muncii portuare] își menține calitatea de mandatar în cazul în care lucrătorul portuar este încadrat în muncă în afara zonei portuare în care a fost recunoscut.

§ 3. Lucrătorii portuari care pot dovedi că îndeplinesc în alt stat membru al Uniunii condiții echivalente în domeniul muncii portuare nu mai sunt supuși condițiilor respective, în ceea ce privește aplicarea prezentului decret.

§ 4. Cererile de recunoaștere și de reînnoire se depun la comisia administrativă și sunt soluționate de aceasta.”

13 Articolul 13/1 din același decret regal prevede:

„1^e [Pentru perioada anterioară datei de 30 iunie 2017,] contractul de muncă prevăzut la articolul 2 alineatul 3 [al doilea paragraf] trebuie încheiat pe durată nedeterminată;

2^e [Pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 2017 și 30 iunie 2018,] contractul de muncă la care se referă articolul 2 alineatul 3 [al doilea paragraf] trebuie încheiat pentru o durată minimă de 2 ani;

3^e [Pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 2018 și 30 iunie 2019,] contractul de muncă la care se referă articolul 2 alineatul 3 [al doilea paragraf] trebuie încheiat pentru o durată minimă de 1 an;

4^e [Pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 2019 și 30 iunie 2020,] contractul de muncă prevăzut la articolul 2 alineatul 3 [al doilea paragraf] trebuie încheiat pentru o durată minimă de 6 luni.”

14 Potrivit articolului 15/1 din Decretul regal din 2004:

„În vederea aplicării prezentului decret regal:

1° muncitorii portuari recunoscuți în temeiul fostului articol 2 [al doilea paragraf] sunt recunoscuți deplin drept ca lucrători portuari incluși în pool, în conformitate cu articolul 2 alineatul 1, fără a aduce atingere aplicării articolelor 5-9 din prezentul decret regal;

2° muncitorii portuari recunoscuți în temeiul fostului articol 2 [al treilea paragraf] sunt asimilați deplin drept lucrătorilor logistici menționați la articolul 1 alineatul 3, fără a aduce atingere aplicării articolelor 5-9 din prezentul decret.”

Litigiile principale, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

Cauza C-407/19

15 Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp sunt două societăți cu sediul în Belgia, al căror obiect social include operațiuni portuare în Belgia și în străinătate.

16 La 5 septembrie 2016, aceste două societăți au introdus, la instanța de trimitere din cauza C-407/19, Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia), o acțiune având ca obiect anularea Decretului regal din 2016.

17 Acest decret regal a fost adoptat ca urmare a scrisorii de punere în întârziere adresate Regatului Belgiei de Comisia Europeană, la 28 martie 2014, potrivit căreia reglementarea sa privind munca portuară încălca articolul 49 TFUE. Comisia a arătat în esență că reglementarea belgiană privind încadrarea în muncă a muncitorilor portuari descuraja întreprinderile străine să instaleze sedii în Belgia din moment ce nu aveau libertatea de alegere a membrilor personalului lor, ci erau obligate să recurgă la muncitorii portuari recunoscuți, chiar și pentru sarcini logistice, care nu puteau, în plus, să fie desfășurate decât într-o zonă geografică limitată. În urma adoptării Decretului regal din 2016, Comisia a decis, la 17 mai 2017, să închidă procedura de încălcare.

18 Raad van State (Consiliul de Stat) precizează, cu titlu introductiv, că Decretul regal din 2016, care este o lege materială a cărei anulare *erga omnes* este solicitată în cadrul contenciosului obiectiv pendinte în fața sa, se aplică fără distincție întreprinderilor, angajatorilor și lucrătorilor, fără a ține seama de cetățenia sau naționalitatea lor, care desfășoară o muncă portuară sau dispun desfășurarea acestuia în zonele portuare belgiene ori care sunt stabilite în zonele portuare sau doresc să se stabilească acolo.

- 19 Această instanță atrage de asemenea atenția asupra faptului că Decretul regal din 2004 reglementează munca portuară în zonele portuare (maritime) situate în Belgia, printre care porturile Antwerpen (Belgia) și Zeebrugge (Belgia), care sunt porturi maritime cu vocație la transportul internațional, și anume un mediu extrem de concurențial. Prin urmare, ar trebui să nu se piardă din vedere interesul transfrontalier clar al zonelor portuare maritime, ținând seama în special de activitățile de import și de export care sunt dezvoltate acolo, de numeroșii operatori internaționali, care provin în special din celelalte state membre și care își desfășoară activitatea acolo, de activitățile comerciale care sunt desfășurate acolo în sectorul schimburilor comerciale internaționale și de puterea de atracție a locului de executare într-un loc care ar putea fi interesant pentru operatorii străini și pentru lucrătorii străini, eventual din state membre apropiate, la care ar dori să recurgă acești operatori pentru a-și desfășura activitățile economice. Având în vedere aceste elemente, instanța menționată consideră că litigiul cu care este sesizată nu privește o situație pur internă, în sensul jurisprudenței Curții.
- 20 În ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor, garantată de articolul 45 TFUE, Raad van State (Consiliul de Stat) observă că Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp sunt societăți de logistică belgiene care își desfășoară activitatea în zone portuare belgiene și care, pentru a realiza obiectul lor social, intenționează să poată angaja alți muncitori portuari decât muncitori portuari recunoscuți, indiferent de cetățenia lor. În calitatea lor de angajatori care doresc să angajeze, în statul membru în care sunt stabiliți, lucrători care sunt resortisanți ai unui alt stat membru, aceste societăți ar putea, prin urmare, să invoce libera circulație a lucrătorilor, consacrată la articolul 45 TFUE. În măsura în care ar rezulta că condițiile cuprinse în Decretul regal din 2004 ar complica, pentru resortisanții altor state membre, realizarea muncii portuare pe teritoriul belgian și ar implica un obstacol în calea liberei circulații a lucrătorilor, angajatorii precum societățile menționate ar trebui să se poată opune și unei astfel de reglementări. Aceasta ar demonstra de asemenea că litigiul pendinte în fața acestei instanțe nu poate fi redus la o situație pur internă.
- 21 În ceea ce privește fondul litigiului, Raad van State (Consiliul de Stat) precizează că Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp contestă în esență șapte măsuri cuprinse în Decretul regal din 2004 care au fost instituite sau modificate prin Decretul regal din 2016.
- 22 Această instanță pornește de la premisa potrivit căreia ansamblul respectivelor măsuri constituie un obstacol în calea libertăților fundamentale garantate de Tratatul FUE, din moment ce sunt susceptibile să complice sau să facă mai puțin atractive pentru lucrători, printre care cei care provin dintr-un alt stat membru, efectuarea unei munci portuare într-o zonă portuară belgiană, precum și angajarea unor astfel de lucrători de către angajatori.
- 23 În ceea ce privește o eventuală justificare a acestor obstacole în raport cu motive imperative de interes general, instanța menționată arată că Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp contestă că măsurile menționate sunt „apte” în generalitatea lor să atingă obiectivul urmărit, care ar fi cel de a garanta securitatea în zonele portuare și, prin urmare, securitatea, precum și protecția în dreptul muncii a muncitorilor portuari. Acestea ar contesta de asemenea că aceleași măsuri sunt proporționale și nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv, fiind totodată nediscriminatorii.
- 24 În ceea ce privește, în primul rând, recunoașterea obligatorie a tuturor muncitorilor portuari care nu sunt desemnați să îndeplinească sarcini logistice de către comisia administrativă prevăzută la articolul 1 alineatul 1 din Decretul regal din 2004 și care este compusă din organizații patronale și din organizații de lucrători (denumită în continuare „comisia administrativă”), lipsa unor garanții procedurale suficiente în această privință și necesitatea de a ține seama de nevoia de forță de muncă în vederea includerii în pool, Raad van State (Consiliul de Stat) constată că, în dreptul belgian, o decizie pozitivă sau negativă a comisiei administrative cu privire la acordarea unei recunoașteri ca muncitor portuar poate fi contestată direct pe calea unei acțiuni jurisdicționale.

- 25 În al doilea rând, în ceea ce privește verificarea condițiilor de recunoaștere referitoare la aptitudinea medicală și la promovarea testelor psihotehnice, Raad van State (Consiliul de Stat) ridică în special problema dacă condiția suplimentară, prevăzută la articolul 4 alineatul 1 punctul 8° din Decretul regal din 2004, care impune ca lucrătorul să dispună, în plus, de un contract de muncă, este adecvată pentru atingerea obiectivului urmărit, care este de a garanta securitatea în zonele portuare.
- 26 În ceea ce privește, în al treilea rând, durata recunoașterii lucrătorilor neincluși în pool, precum și a regimului tranzitoriu instituit prin Decretul regal din 2004, Raad van State (Consiliul de Stat) observă că, de fiecare dată când lucrătorul obține un contract de muncă, acesta trebuie să îndeplinească procedura de recunoaștere, indiferent de motivul pentru care a încetat contractul său de muncă anterior.
- 27 Raad van State (Consiliul de Stat) observă, în al patrulea rând, că, prin efectul regimului tranzitoriu prevăzut de Decretul regal din 2004, un contract de muncă încheiat înainte de data de 30 iunie 2017 a trebuit să fie încheiat pe durată nedeterminată. Ulterior, în mod succesiv, un contract încheiat începând cu 1 iulie 2017 a trebuit să fie încheiat pentru o durată de cel puțin doi ani, începând cu 1 iulie 2018, pentru o durată de cel puțin un an și, începând de la 1 iulie 2019, pentru o durată de cel puțin șase luni. Durata contractului de muncă ar fi putut fi determinată în mod liber abia începând cu 1 iulie 2020. Astfel, statutul muncitorului portuar supus, conform articolului 2 alineatul 3 din Decretul regal din 2004, regimului comun prevăzut de Legea privind contractele de muncă ar fi în mod clar mai puțin atractiv decât cel al muncitorului portuar inclus în pool, ceea ce ar putea constitui o restricție nejustificată privind libera circulație.
- 28 În ceea ce privește, în al cincilea rând, recunoașterea de plin drept a tuturor muncitorilor portuari angajați ca muncitori portuari „incluși în pool”, Raad van State (Consiliul de Stat) observă că, potrivit Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp, această măsură ar priva angajatorii de dreptul de a folosi o forță de muncă de calitate prin încheierea directă cu muncitorii portuari a unui contract ferm care să le asigure o securitate a locului de muncă potrivit normelor dreptului comun al muncii, de vreme ce acești muncitori ar rămâne incluși „de plin drept” în pool. S-ar pune problema dacă o astfel de măsură trebuie considerată adecvată și proporțională având în vedere obiectivul urmărit și, prin urmare, conformă cu libertatea de stabilire, precum și cu libera circulație a lucrătorilor.
- 29 În al șaselea rând, în ceea ce privește obligația de a stabili prin contract colectiv de muncă (denumit în continuare „CCM”) condițiile și modalitățile de încadrare în muncă a lucrătorilor în vederea efectuării unei munci într-o altă zonă portuară decât cea în care aceștia au obținut recunoașterea, Raad van State (Consiliul de Stat) ridică problema dacă o astfel de măsură este rezonabilă și proporțională sau dacă, astfel cum susțin Katoen Natie Bulk Terminals și General Services Antwerp, nu se poate susține în mod rezonabil că mobilitatea lucrătorilor între diferite zone portuare ar trebui să fie restrânsă sau supusă unor condiții suplimentare în numele securității în zonele portuare.
- 30 În sfârșit, în al șaptelea rând, în ceea ce privește obligația lucrătorilor care efectuează o muncă logistică, astfel cum este definită la articolul 1 alineatul 3 din Decretul regal din 2004 (denumiți în continuare „lucrătorii logistici”), de a dispune de un „certificat de securitate”, Raad van State (Consiliul de Stat) consideră că o astfel de măsură urmărește să asigure securitatea în general și, ca urmare a acestui fapt, și pe cea a lucrătorilor în cauză. Cu toate acestea, s-ar pune problema dacă o asemenea măsură, interpretată în sensul că certificatul de securitate menționat trebuie solicitat de fiecare dată când este încheiat un nou contract de muncă, nu ar reprezenta o sarcină administrativă importantă și disproporționată în raport cu libertatea de stabilire și libera circulație a lucrătorilor.

31 În aceste condiții, Raad van State (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 1 din [Decretul regal din 2004] coroborat cu articolul 2 din [acest decret regal], și anume reglementarea potrivit căreia muncitorii portuari vizați la articolul 1 alineatul 1 primul paragraf din [decretul regal] menționat, atunci când sunt recunoscuți de comisia administrativă compusă, în mod paritar, în parte din membri desemnați de organizațiile patronale reprezentate în subcomitetul paritar în cauză și în parte din membri desemnați de organizațiile lucrătorilor reprezentate în subcomitetul paritar, fie sunt incluși în pool-ul lucrătorilor portuari, fie nu sunt incluși, ținându-se cont, la recunoașterea includerii, de nevoia de forță de muncă și luându-se în considerare și faptul că nu s-a prevăzut un termen limită de luare a unei decizii pentru această comisie administrativă, iar împotriva deciziilor sale de recunoaștere s-a prevăzut numai o cale de atac jurisdicțională?
- 2) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 4 alineatul 1 punctele 2°, 3°, 6° și 8° din [Decretul regal din 2004], și anume reglementarea care, pentru recunoașterea ca muncitor portuar, impune drept condiție ca lucrătorul, [a)] să fie declarat apt din punct de vedere medical pentru munca portuară de către serviciul extern pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată organizația patronală desemnată drept mandatar în temeiul articolului 3 bis din [Legea privind organizarea muncii portuare], [b)] să fi promovat testele psihotehnice organizate de organismul desemnat drept mandatar în acest scop de către organizația patronală recunoscută, în temeiul aceluiași articol 3 bis din Legea [privind organizarea muncii portuare], [c)] să fi urmat, timp de trei săptămâni, cursurile de pregătire pentru securitatea muncii și pentru obținerea calificării profesionale și să fi promovat testul final și [d)] trebuie să dispună deja de un contract de muncă, în cazul unui lucrător portuar care nu este inclus în pool, reținându-se, dintr-o interpretare coroborată cu articolul 4 alineatul 3 din [Decretul regal din 2004], că muncitorii portuari străini trebuie să poată demonstra că îndeplinesc condiții comparabile în alt stat membru pentru a nu mai fi supuși acestor condiții în vederea aplicării reglementării atacate?
- 3) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 2 alineatul 3 din [Decretul regal din 2004], prin care, pentru lucrătorii portuari care nu sunt incluși în pool și care sunt recrutați, prin urmare, direct de angajator cu un contract de muncă în conformitate cu Legea [...] privind contractele de muncă, durata recunoașterii este limitată la durata acestui contract de muncă, astfel încât trebuie demarată de fiecare dată o nouă procedură de recunoaștere?
- 4) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 13/1 din [Decretul regal din 2004], și anume măsura tranzitorie prin care contractul de muncă menționat în a treia întrebare preliminară trebuie încheiat inițial pe durată nedeterminată, [într-o a doua etapă,] de la 1 iulie 2017, pentru cel puțin doi ani, [într-o a treia etapă,] de la 1 iulie 2018, pentru cel puțin un an, [într-o a patra etapă,] de la 1 iulie 2019, pentru cel puțin șase luni [și, în sfârșit, într-o a cincea etapă,] de la 1 iulie 2020, pentru o durată care poate fi stabilită în mod liber?
- 5) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării cuprinse la articolul 15/1 din [Decretul regal din 2004], prin care muncitorii portuari recunoscuți pe baza vechii reglementări sunt recunoscuți de drept ca muncitori portuari în pool, fapt care îngreunează posibilitatea angajării directe (cu un contract permanent) a acestor muncitori portuari de către un angajator și

împiedică angajatorii să mențină în serviciul lor lucrători calificați, încheind un contract permanent direct cu aceștia și oferindu-le acestora din urmă securitatea locului de muncă, în conformitate cu normele din legislația comună a muncii?

- 6) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 4 alineatul 2 din [Decretul regal din 2004], prin care un [CCM] stabilește condițiile și modalitățile în care un muncitor portuar poate fi angajat într-o altă zonă portuară decât cea în care a fost recunoscut, fapt care limitează mobilitatea lucrătorilor între zonele portuare, fără ca autorul reglementării să clarifice care sunt aceste condiții sau modalități?
- 7) Articol[ele] 49, 56, 45, 34, 35, 101 sau 102 TFUE coroborat[e] sau nu cu articolul 106 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat[e] în sensul că se [opun] reglementării prevăzute la articolul 1 alineatul 3 din [Decretul regal din 2004], prin care lucrătorii (logistici) care prestează o muncă, în sensul articolului 1 din [Decretul regal din 1973], în locuri în care mărfurile sunt supuse unor transformări în vederea pregătirii pentru distribuirea sau expedierea lor ulterioară, ducând în mod indirect la o valoare adăugată identificabilă, trebuie să dispună de un certificat de securitate, care echivalează cu o recunoaștere în sensul [Legii privind organizarea muncii portuare], luând în considerare că acest certificat este solicitat de angajatorul care a semnat un contract de muncă cu un lucrător în vederea desfășurării unor activități în acest sens, iar eliberarea acestuia are loc pe baza prezentării contractului de muncă și a cărții de identitate, modalitățile procedurii care trebuie respectată fiind stabilite prin [CCM], fără ca autorul reglementării să ofere clarificări în această privință?”

Cauza C-471/19

- 32 Middlegate Europe este o întreprindere de transport care are sediul în Zeebrugge (Belgia) și care își desfășoară activitatea în toată Europa. În cadrul transporturilor internaționale rutiere, lucrătorii săi pregătesc printre altele încărcarea de semiremorci pe cheiul portului din Zeebrugge, cu ajutorul unui „tugmaster” (tractor de remorcare), în vederea expedierii lor în Regatul Unit și în Irlanda.
- 33 La 12 ianuarie 2011, un lucrător care, în cadrul unui transport rutier internațional cu plecare din Virton (Belgia) și cu destinația Bury (Regatul Unit), pregătea astfel de încărcături a fost supus unui control al poliției. Ca urmare a acestui control, poliția a întocmit un proces-verbal împotriva Middlegate Europe pentru încălcarea articolului 1 din Legea privind organizarea muncii portuare, și anume pentru efectuarea unei activități portuare de către un muncitor portuar nerecunoscut.
- 34 Prin decizia din 17 ianuarie 2013, societății Middlegate Europe i s-a aplicat o amendă administrativă de 100 de euro. Această societate a formulat o acțiune împotriva acestei decizii la arbeidsrechtbank Gent, afdeling Brugge (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Ghent, Secția din Brugge, Belgia). Printr-o hotărâre din 17 decembrie 2014, această instanță a respins acțiunea ca nefondată. Prin hotărârea din 3 noiembrie 2016, arbeidshof te Gent (Curtea pentru Litigii de Muncă din Ghent, Belgia) a respins ca nefondat apelul declarat împotriva deciziei luate în primă instanță.
- 35 Middlegate Europe a formulat în continuare un recurs împotriva hotărârii menționate la Hof van Cassatie (Curtea de Casație, Belgia). În cadrul acestei proceduri, ea a arătat că articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare sunt contrare articolelor 10, 11 și 23 din Constituția belgiană, întrucât încalcă libertatea comerțului și industriei recunoscută întreprinderilor. La cererea Middlegate Europe, Hof van Cassatie (Curtea de Casație) a decis să adreseze două întrebări preliminare instanței de trimitere în cauza C-471/19, Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională, Belgia).

- 36 Această instanță arată că libertatea comerțului și industriei, astfel cum este consacrată de Constituția belgiană, este strâns legată de libertatea de alegere a ocupației, de dreptul la muncă și de libertatea de a desfășura o activitate comercială, care sunt garantate prin articolele 15 și 16 din cartă, și de mai multe libertăți fundamentale garantate de Tratatul FUE, precum libera prestare a serviciilor (articolul 56 TFUE) și libertatea de stabilire (articolul 49 TFUE).
- 37 În primul rând, Curtea Constituțională apreciază că obligația impusă, în temeiul Legii privind organizarea muncii portuare, întreprinderilor care doresc să desfășoare, într-o zonă portuară, o activitate portuară, inclusiv activități străine de încărcarea și de descărcarea navelor, de a nu recurge decât la muncitori portuari recunoscuți și de a se afilia în mod obligatoriu în acest scop la o organizație patronală recunoscută pare să restrângă, în privința acestor întreprinderi, libera alegere a personalului și libertatea de a negocia condițiile de muncă.
- 38 În consecință, această instanță consideră că articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare implică o restricție privind libertatea de stabilire, în sensul articolului 49 TFUE. Având în vedere jurisprudența Curții, în special Hotărârea din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania (C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430), ea ridică problema dacă această restricție este sau nu justificată, ținând seama de caracteristicile și de împrejurările specifice ale reglementării naționale în materie de muncă portuară.
- 39 Ea observă, în această privință, că obiectivul legiuitorului belgian, la adoptarea Legii privind organizarea muncii portuare, era de a proteja profesia de muncitor portuar prin interzicerea desfășurării unei activități portuare lucrătorilor nerecunoscuți. Astfel, conferind o ancorare legală statutului de „muncitor portuar recunoscut” – care ar fi strâns legat de caracterul specific, dificil și periculos al muncii portuare –, acest legiuitor ar fi urmărit să rezerve activitățile de manipulare a mărfurilor în porturi, a căror tehnicitate ar evolua rapid, exclusiv unor muncitori care au urmat o formare profesională solidă, destinată să evalueze atât calificările lor profesionale, cât și capacitățile lor fizice și intelectuale. Prin instituirea acestui statut și a monopolului de muncă aferent acestuia, legiuitorul menționat ar fi dorit de asemenea să răspundă preocupării de a garanta securitatea în zonele portuare și de a evita accidente de muncă, pe de o parte, și necesității de a avea în fiecare zi muncitori specializați aflați la dispoziția unui port care să combine productivitatea, serviciile și competitivitatea, pe de altă parte. Prin impunerea afilierii angajatorului la o singură organizație patronală autorizată în fiecare zonă portuară, care intervine în calitate de secretariat social de suport, legiuitorul belgian ar fi urmărit, în plus, să garanteze egalitatea de tratament în materie de drepturi sociale între toți muncitorii portuari în raport cu toate obligațiile de drept social care decurg din statutul de muncitor portuar recunoscut.
- 40 În al doilea rând, Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională) atrage atenția asupra faptului că, în așteptarea intervenției legiuitorului belgian, simpla constatare a neconstituționalității articolelor 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare ar putea avea ca efect faptul că mii de muncitori portuari s-ar afla în mod inopinat, într-un anumit interval de timp, într-o situație de mare incertitudine în ceea ce privește statutul lor juridic pe piața muncii, ceea ce ar putea avea consecințe sociale și financiare nefaste pentru muncitorii portuari. Autoritățile publice ar putea, în aceleași împrejurări, să se confrunte de asemenea cu consecințe grave.
- 41 Pentru a evita, dacă este cazul, insecuritatea juridică și tensiunile sociale și pentru a permite legiuitorului belgian să asigure conformitatea organizării muncii portuare în zonele portuare cu obligațiile care decurg din Constituția belgiană coroborată cu libertatea comerțului și industriei garantată prin articolele 15 și 16 din cartă și cu articolul 49 TFUE, Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională) arată că aceasta ar putea, în temeiul dreptului belgian, să mențină temporar efectele articolelor 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare.

42 În aceste condiții, Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 49 [TFUE] coroborat sau nu cu articolul 56 din același tratat, cu articolele 15 și 16 din [cartă] și cu principiul egalității de tratament trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care obligă persoanele sau întreprinderile care doresc să desfășoare activități de muncă portuară în sensul [Legii privind organizarea muncii portuare] – inclusiv activități fără legătură cu încărcarea și descărcarea navelor în sens strict – într-o zonă portuară belgiană să recurgă în acest scop numai la muncitori portuari recunoscuți?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională) poate să mențină cu titlu provizoriu efectele articolelor 1 și 2 din [Legea privind organizarea muncii portuare] pentru a evita insecuritatea juridică și tensiunile sociale și pentru a permite legiuitorului să le aducă în conformitate cu obligațiile care rezultă din dreptul Uniunii?”

43 Prin Decizia președintelui Curții din 19 iulie 2020, cauzele C-407/19 și C-471/19 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale

44 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 27 octombrie 2020, Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp și Middlegate Europe au solicitat să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii, în temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții.

45 În susținerea cererii lor, acestea au arătat în esență, pe de o parte, că din anumite documente devenite accesibile după lectura concluziilor avocatului general reiese că guvernul belgian, precum și organizațiile patronale și ale lucrătorilor din sectorul portuar s-ar fi concertat și ar fi decis să respecte reglementarea în discuție în cauzele principale, chiar dacă Curtea ar urma propunerile domnului avocat general. Pe de altă parte, acestea ar dori să atragă atenția Curții asupra unor decizii recente în materie de muncă portuară adoptate de instanțe ale unor state membre.

46 Potrivit articolului 83 din Regulamentul de procedură, Curtea poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

47 Această situație nu se regăsește în speță. Poziția pe care guvernul belgian, precum și organizațiile patronale și ale lucrătorilor din sectorul portuar ar intenționa să o adopte în ipoteza în care Curtea ar urma propunerile formulate de domnul avocat general în concluziile sale este lipsită de relevanță pentru răspunsul care trebuie dat la întrebările instanțelor de trimitere în prezentele cauze. De asemenea, nici deciziile jurisdicționale recente, menționate de Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp și Middlegate Europe în cererea lor de redeschidere a procedurii orale, nu prezintă o astfel de relevanță. Este vorba, pe de o parte, despre o decizie a autorității de concurență spaniole adoptată ca urmare a pronunțării Hotărârii din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania (C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430), și, pe de altă parte, despre o hotărâre a unei instanțe neerlandeze, fără legătură cu reglementarea în discuție în litigiile principale.

48 În plus, în măsura în care, în cererea lor de redeschidere a procedurii orale, Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp și Middlegate Europe își exprimă dezacordul cu anumite aprecieri care figurează în concluziile domnului avocat general, trebuie amintit, pe de o parte, că Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și Regulamentul de procedură al acesteia din urmă nu

prevăd posibilitatea ca părțile interesate să prezinte observații ca răspuns la concluziile prezentate de avocatul general (Hotărârea din 4 septembrie 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, punctul 30 și jurisprudența citată).

- 49 Pe de altă parte, în temeiul articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general are rolul de a prezenta în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate cu privire la cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. În această privință, nici concluziile avocatului general, nici motivarea pe care se întemeiază acestea nu sunt obligatorii pentru Curte. În consecință, dezacordul unei părți interesate față de concluziile avocatului general, oricare ar fi chestiunile pe care le examinează în cadrul acestora, nu poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea procedurii orale (Hotărârea din 4 septembrie 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, punctul 31 și jurisprudența citată).
- 50 Având în vedere toate considerațiile care precedă, Curtea apreciază că nu este necesar să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la competența Curții

- 51 Trebuie să se constate că, atât în cauza C-407/19, cât și în cauza C-471/19, elementele litigiului se limitează la un singur stat membru.
- 52 În această privință, pe de o parte, revine instanței de trimitere sarcina să indice Curții motivul pentru care, în pofida caracterului său pur intern, litigiul pendinte în fața acesteia prezintă cu dispozițiile dreptului Uniunii referitoare la libertățile fundamentale un element de legătură care face ca interpretarea preliminară solicitată să fie necesară pentru soluționarea litigiului principal (Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 55). Or, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 18-20 din prezenta hotărâre, în cauza C-407/19, Raad van State (Consiliul de Stat) a explicat modul în care vocația internațională a zonelor portuare situate în Belgia permite să se considere că situațiile vizate de reglementarea națională aplicabilă prezintă un asemenea element de legătură cu dreptul Uniunii. Aceste considerații pot fi pe deplin transpuse litigiului cu care este sesizat Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională) în cauza C-471/19.
- 53 Pe de altă parte, în cazul în care instanța de trimitere sesizează Curtea în cadrul unei proceduri în anularea unor dispoziții aplicabile nu numai resortisanților naționali, ci și resortisanților celorlalte state membre, decizia pe care această instanță o va adopta în urma hotărârii pronunțate cu titlu preliminar va produce efecte și în privința acestor din urmă resortisanți, ceea ce justifică răspunsul Curții la întrebările care i-au fost adresate în raport cu dispozițiile tratatului referitoare la libertățile fundamentale, în pofida faptului că toate elementele litigiului principal se limitează la un singur stat membru (Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 51 și jurisprudența citată). Această considerație este valabilă și în ipoteza în care Curtea este sesizată în cadrul unei proceduri privind conformitatea unor astfel de dispoziții naționale cu dreptul Uniunii. Or, dispozițiile naționale în discuție în cauzele principale sunt aplicabile fără distincție atât resortisanților belgieni, cât și resortisanților celorlalte state membre.
- 54 Prin urmare, Curtea este competentă să se pronunțe asupra ansamblului întrebărilor preliminare.

Cu privire la întrebările preliminare din cauza C-471/19

Cu privire la prima întrebare

- 55 Prin intermediul primei întrebări din cauza C-471/19, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 49 și 56 TFUE, articolele 15 și 16 din cartă, precum și principiul egalității de tratament trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care obligă persoanele sau întreprinderile care doresc să desfășoare activități portuare într-o zonă portuară, inclusiv activități străine de încărcarea și de descărcarea navelor în sens strict, să recurgă doar la muncitori portuari recunoscuți ca atare în conformitate cu condițiile și cu modalitățile stabilite în temeiul reglementării respective.
- 56 Trebuie arătat de la bun început că, în ceea ce privește compatibilitatea cu articolele 15 și 16 din cartă a unei reglementări naționale în temeiul căreia întreprinderile care doresc să furnizeze servicii portuare trebuie să recurgă în mod obligatoriu la lucrători portuari recunoscuți, o examinare a restricției determinate de o reglementare națională în temeiul articolelor 49 și 56 TFUE acoperă și eventualele restricții privind exercitarea drepturilor și libertăților prevăzute la articolele 15-17 din cartă, astfel încât o examinare separată în temeiul unei eventuale incompatibilități cu libertatea de a desfășura o activitate comercială nu este necesară (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 decembrie 2017, Global StarNet, C-322/16, EU:C:2017:985, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 57 În măsura în care instanța de trimitere din cauza C-471/19 a evocat, în cadrul primei sale întrebări, principiul egalității de tratament, trebuie arătat că o reglementare națională precum cea avută în vedere de această întrebare se aplică în mod identic operatorilor atât rezidenți, cât și nerezidenți care, prin urmare, sunt tratați în mod egal.
- 58 Cu toate acestea, rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții că articolele 49 și 56 TFUE se opun oricărei măsuri naționale care, chiar dacă este aplicabilă în mod nediscriminatoriu din punctul de vedere al naționalității, este de natură să interzică, să împiedice sau să facă mai puțin atractivă exercitarea de către resortisanții Uniunii Europene a libertății de stabilire și a liberei prestări a serviciilor garantate de dispozițiile menționate ale tratatului (Hotărârea din 10 iulie 2014, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, C-358/12, EU:C:2014:2063, punctul 28 și jurisprudența citată).
- 59 Or, trebuie să se constate, astfel cum au procedat instanța de trimitere în cauza C-471/19, precum și domnul avocat general la punctele 52 și 53 din concluziile sale, că o reglementare a unui stat membru care obligă întreprinderile care provin din alte state membre care doresc să se stabilească în acest stat membru pentru a desfășura acolo activități portuare sau care, fără a se stabili acolo, intenționează să furnizeze acolo servicii portuare să recurgă doar la muncitori portuari recunoscuți ca atare în conformitate cu această reglementare împiedică o astfel de întreprindere să recurgă la propriul personal sau să recruteze alți muncitori neregistrați și, prin urmare, poate să împiedice sau să facă mai puțin atractivă stabilirea acestei întreprinderi în statul membru în cauză sau prestarea de către aceasta a unor servicii în statul membru menționat.
- 60 Ea constituie, prin urmare, o restricție privind libertățile garantate de articolele 49 și 56 TFUE (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania, C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430, punctele 37 și 38).
- 61 Asemenea restricții pot fi justificate prin motive imperative de interes general, cu condiția să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv, și anume dacă nu există măsuri mai puțin restrictive care să permită atingerea acestuia într-un mod la fel de eficient (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2007, International Transport Workers' Federation și Finnish Seamen's Union, C-438/05,

EU:C:2007:772, punctul 75, Hotărârea din 10 iulie 2014, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, C-358/12, EU:C:2014:2063, punctul 31, și Hotărârea din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania, C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430, punctele 47 și 53).

- 62 Din indicațiile instanței de trimitere în cauza C-471/19, rezumate la punctul 39 din prezenta hotărâre, care se suprapun cu explicațiile prezentate de guvernul belgian în observațiile sale scrise, reiese că dispozițiile Legii de organizare a muncii portuare în discuție în litigiile principale urmăresc în esență să garanteze securitatea în zonele portuare și prevenirea accidentelor de muncă, să asigure disponibilitatea forței de muncă specializate având în vedere fluctuația cererii de forță de muncă în aceste zone, precum și să garanteze egalitatea de tratament în materie de drepturi sociale între toți muncitorii portuari.
- 63 În primul rând, în ceea ce privește obiectivul care urmărește garantarea egalității de tratament în materie de drepturi sociale între toți muncitorii portuari, trebuie amintit că protecția lucrătorilor constituie un motiv imperativ de interes general care poate justifica o restricție privind libertățile de circulație (a se vedea în special Hotărârea din 11 decembrie 2007, International Transport Workers’ Federation și Finnish Seamen’s Union, C-438/05, EU:C:2007:772, punctul 77, și Hotărârea din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania, C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430, punctul 50).
- 64 Cu toate acestea, un astfel de obiectiv nu poate fi atins printr-o reglementare națională care obligă persoane sau întreprinderi care doresc să desfășoare activități portuare într-o zonă portuară să nu recurgă decât la muncitori portuari recunoscuți, în măsura în care simpla recunoaștere ca atare a unui muncitor portuar nu implică faptul că va beneficia în mod necesar de aceleași drepturi sociale ca toți ceilalți muncitori portuari recunoscuți. Astfel, din cererea de decizie preliminară reiese că acest obiectiv ar putea fi atins prin obligația angajatorilor de muncitori portuari de a se afilia la o organizație unică. Or, o astfel de obligație poate fi impusă în temeiul articolului 3 bis din Legea privind organizarea muncii portuare, care nu este vizat de prezenta întrebare.
- 65 În al doilea rând, în ceea ce privește obiectivul de a asigura disponibilitatea forței de muncă specializate, presupunând că poate fi considerat ca reprezentând un motiv imperativ de interes general, în sensul jurisprudenței citate la punctul 61 din prezenta hotărâre, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 68 din concluziile sale, un sistem rigid, care prevede constituirea unui contingent limitat de muncitori portuari recunoscuți la care orice întreprindere care dorește să desfășoare activități portuare trebuie să recurgă în mod obligatoriu, depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului de a asigura disponibilitatea forței de muncă specializate.
- 66 În al treilea rând, în ceea ce privește obiectivul mai specific care vizează asigurarea securității în zonele portuare și prevenirea accidentelor de muncă, după cum rezultă din cuprinsul punctului 63 din prezenta hotărâre, protecția lucrătorilor figurează printre motivele imperative de interes general susceptibile să justifice o restricție privind libertățile de circulație.
- 67 Situația este aceeași în ceea ce privește obiectivul mai specific care vizează asigurarea securității în zonele portuare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2014, Comisia/Spania, C-576/13, nepublicată, EU:C:2014:2430, punctele 49-52).
- 68 În această privință, așa cum a arătat domnul avocat general la punctele 70 și 71 din concluziile sale, în măsura în care articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare se limitează la instituirea unui regim de recunoaștere a muncitorilor portuari, ale cărui condiții și modalități concrete de punere în aplicare trebuie stabilite prin acte adoptate în temeiul articolului 3 din această lege, nu se poate considera că, luate separat, aceste dispoziții sunt, în sine, inapte sau disproportionale pentru a atinge obiectivul de garantare a securității în zonele portuare și de prevenire a accidentelor de muncă.

- 69 Astfel, caracterul necesar și proporțional al unui asemenea regim și, pe cale de consecință, compatibilitatea sa cu articolele 49 și 56 TFUE trebuie apreciate în mod global, ținând seama de ansamblul condițiilor prevăzute pentru recunoașterea muncitorilor portuari, precum și de modalitățile de punere în aplicare a unui asemenea regim.
- 70 O reglementare națională potrivit căreia întreprinderile care doresc să furnizeze servicii portuare trebuie să recurgă în mod obligatoriu la muncitori portuari recunoscuți nu poate fi considerată proporțională în raport cu obiectivul urmărit decât dacă recunoașterea muncitorilor portuari s-ar întemeia pe criterii obiective, nediscriminatorii și cunoscute în prealabil, astfel încât să limiteze exercitarea puterii de apreciere a autorității responsabile cu recunoașterea lor și să asigure ca aceasta să nu fie utilizată în mod arbitrar (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 iulie 2008, Comisia/Franța, C-389/05, EU:C:2008:411, punctul 94 și jurisprudența citată).
- 71 În plus, din moment ce obiectivul unei astfel de reglementări este de a garanta securitatea în zonele portuare și de a preveni accidente de muncă, condițiile de recunoaștere a muncitorilor portuari trebuie să privească în mod logic numai aspectul dacă aceștia dispun de calitățile și de aptitudinile necesare pentru a asigura executarea sarcinilor care le revin în deplină siguranță.
- 72 În acest scop, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 76 din concluziile sale, se poate prevedea, dacă este cazul, că, pentru a fi recunoscuți, muncitorii portuari trebuie să dispună de o formare profesională suficientă.
- 73 Cu toate acestea, o cerință potrivit căreia o astfel de formare trebuie să fie asigurată sau atestată de un singur organism determinat în statul membru în cauză, fără a ține seama de eventuala recunoaștere a persoanelor interesate ca muncitori portuari într-un alt stat membru al Uniunii sau de formarea pe care aceștia ar fi urmat-o într-un alt stat membru al Uniunii și de aptitudinile profesionale pe care le-ar fi dobândit în acel stat, ar fi disproporționată în raport cu obiectivul urmărit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 februarie 2015, Comisia/Belgia, C-317/14, EU:C:2015:63, punctele 27-29).
- 74 Pe de altă parte, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 88 din concluziile sale, limitarea numărului de muncitori portuari care pot face obiectul unei recunoașteri și, prin urmare, constituirea unui contingent restrâns de astfel de muncitori, la care orice întreprindere care dorește să desfășoare activități portuare trebuie să recurgă în mod obligatoriu, presupunând că este aptă să garanteze securitatea în zonele portuare, sunt, cu siguranță, disproporționate în raport cu realizarea unui asemenea obiectiv.
- 75 Astfel, acest obiectiv poate fi de asemenea atins prevăzându-se că orice muncitor în măsură să demonstreze că dispune de aptitudinile profesionale necesare și, dacă este cazul, că a urmat o formare corespunzătoare poate fi recunoscut drept muncitor portuar.
- 76 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare formulată în cauza C-471/19 că articolele 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care obligă persoanele sau întreprinderile care doresc să desfășoare activități portuare într-o zonă portuară, inclusiv activități străine de încărcarea și de descărcarea navelor în sens strict, să recurgă doar la muncitori portuari recunoscuți ca atare în conformitate cu condițiile și modalitățile stabilite în aplicarea acestei reglementări, în măsura în care condițiile și modalitățile menționate, pe de o parte, sunt întemeiate pe criterii obiective, nediscriminatorii, cunoscute în prealabil și care permit muncitorilor portuari ai altor state membre să demonstreze că îndeplinesc, în statul lor de origine, cerințe echivalente celor aplicate muncitorilor portuari naționali și, pe de altă parte, nu stabilesc un contingent limitat de muncitori care pot face obiectul unei asemenea recunoașteri.

Cu privire la a doua întrebare din cauza C-471/19

- 77 A doua întrebare din cauza C-471/19 vizează ipoteza potrivit căreia din răspunsul la prima întrebare ar rezulta că articolele 49 și 56 TFUE se opun unei reglementări naționale precum articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare. Instanța de trimitere din această cauză solicită în esență să se stabilească dacă, într-o astfel de ipoteză, aceasta poate menține provizoriu efectele respectivelor articole, pentru a evita o insecuritate juridică și tensiuni sociale în cadrul statului membru în cauză.
- 78 Or, din răspunsul la prima întrebare reiese că dispoziții naționale precum articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare nu sunt, ca atare, incompatibile cu libertățile consacrate la articolele 49 și 56 TFUE, ci că aprecierea compatibilității cu aceste libertăți a regimului instituit în temeiul unor astfel de dispoziții necesită o abordare globală, luând în considerare toate condițiile și modalitățile de punere în aplicare a unui asemenea regim.
- 79 În aceste condiții, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare din cauza C-471/19.

Cu privire la întrebările preliminare din cauza C-407/19

Observații introductive

- 80 Întrebările preliminare din cauza C-407/19 urmăresc să permită instanței de trimitere din această cauză să aprecieze compatibilitatea cu dreptul Uniunii a diferitor dispoziții ale Decretului regal din 2004, care stabilește modalitățile de punere în aplicare a dispozițiilor Legii privind organizarea muncii portuare. Această instanță se referă, în acest cadru, la diferitele libertăți de circulație garantate de tratat.
- 81 În această privință, reiese, în primul rând, din răspunsul dat la prima întrebare din cauza C-471/19 că o astfel de reglementare ține de libertatea de stabilire și de libera prestare a serviciilor, garantate la articolele 49 și, respectiv, 56 TFUE.
- 82 În al doilea rând, trebuie precizat că o asemenea reglementare intră de asemenea în domeniul de aplicare al articolului 45 TFUE. Astfel, beneficiul acestei dispoziții poate fi invocat nu numai de lucrătorii înșiși, ci și de angajatorii acestora. Pentru a fi eficace și util, dreptul lucrătorilor de a fi angajați și încadrați în muncă fără discriminare trebuie să fie în mod necesar completat de dreptul angajatorilor de a-i angaja respectând normele în materia liberei circulații a lucrătorilor (Hotărârea din 16 aprilie 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, punctul 18). Ansamblul dispozițiilor Tratatului FUE referitoare la libera circulație a persoanelor urmărește astfel facilitarea exercitării activităților profesionale de orice natură de către resortisanții statelor membre pe teritoriul Uniunii și se opune măsurilor care i-ar putea defavoriza atunci când doresc să exercite o activitate economică pe teritoriul unui alt stat membru. Aceste dispoziții și în special articolul 45 TFUE se opun, prin urmare, oricărei măsuri care, chiar și atunci când se aplică fără discriminare pe motiv de cetățenie sau naționalitate, este susceptibilă să îngreuneze sau să facă mai puțin atractivă exercitarea de către resortisanții Uniunii a libertăților fundamentale garantate de tratat (Hotărârea din 16 aprilie 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, punctele 19 și 20, precum și jurisprudența citată).
- 83 În al treilea rând, deși instanța de trimitere din cauza C-407/19 a evocat de asemenea, în cuprinsul întrebărilor sale, articolele 34 și 35 TFUE, referitoare la libera circulație a mărfurilor, trebuie totuși să se constate că aceasta nu a furnizat nicio indicație cu privire la efectul concret asupra acestei libertăți al unei reglementări naționale precum cea vizată de aceste întrebări.

- 84 În orice caz, trebuie amintit că, atunci când o măsură națională afectează atât libera prestare a serviciilor, cât și libera circulație a mărfurilor, Curtea o examinează în principiu doar în raport cu una dintre aceste două libertăți fundamentale dacă se dovedește că, în împrejurările speței, una dintre acestea este cu totul secundară în raport cu cealaltă și îi poate fi asociată (Hotărârea din 14 octombrie 2004, Omega, C-36/02, EU:C:2004:614, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 85 Situația trebuie să fie aceeași în cazul unei măsuri care afectează atât libertatea de stabilire sau libera circulație a lucrătorilor, cât și libera circulație a mărfurilor.
- 86 Or, presupunând că o reglementare națională precum cea vizată la punctul 80 din prezenta hotărâre este susceptibilă să restrângă și libera circulație a mărfurilor, în măsura în care muncitorii portuari efectuează de asemenea prestații referitoare la transportul mărfurilor care tranzitează porturile, este evident că o astfel de restricție ar fi cu totul secundară în raport cu restricțiile privind libera circulație a lucrătorilor și a serviciilor, precum și privind libertatea de stabilire.
- 87 În al patrulea rând, deși instanța de trimitere din cauza C-407/19 evocă, în cuprinsul întrebărilor pe care le-a adresat Curții, articolele 101, 102 și 106 TFUE, ea nu a furnizat nici explicații suficiente pentru a permite acesteia din urmă să aprecieze dacă dispozițiile menționate trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale.
- 88 În fond, astfel cum a amintit domnul avocat general la punctul 38 din concluziile sale, Curtea a statuat deja că o reglementare precum cea în discuție în litigiile principale, care obligă particularii să recurgă, pentru executarea unor lucrări portuare, exclusiv la muncitori portuari recunoscuți, nu intră sub incidența articolelor 101 și 102 și nici a articolului 106 alineatul (1) TFUE, în măsura în care, chiar și în mod colectiv, muncitorii portuari nu pot fi considerați „întreprinderi” în sensul acestor dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 septembrie 1999, Becu și alții, C-22/98, EU:C:1999:419, punctele 27, 30 și 31).
- 89 Având în vedere considerațiile care precedă, nu este necesar să se examineze întrebările preliminare din cauza C-407/19 decât în lumina articolelor 45, 49 și 56 TFUE.
- 90 În această privință, din cuprinsul punctelor 59 și 60 din prezenta hotărâre reiese că o reglementare a unui stat membru care, la fel ca articolele 1 și 2 din Legea privind organizarea muncii portuare, impune întreprinderilor nerezidente care doresc să se stabilească în acest stat membru pentru a exercita acolo activități portuare sau care, fără a se stabili acolo, doresc să furnizeze acolo servicii portuare obligația de a recurge numai la muncitori portuari recunoscuți în conformitate cu această reglementare constituie o restricție privind libertățile garantate de articolele 49 și 56 TFUE.
- 91 De asemenea, o astfel de reglementare națională poate avea un efect disuasiv asupra lucrătorilor și a angajatorilor proveniți din alte state membre și constituie, pe cale de consecință, o restricție privind libera circulație a lucrătorilor, consacrată la articolul 45 TFUE (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 aprilie 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, punctul 22).
- 92 În plus, reiese din cuprinsul punctului 61 și, respectiv, al punctului 63 din prezenta hotărâre că astfel de restricții pot fi justificate de motive imperative de interes general, iar obiectivul care vizează garantarea securității în zonele portuare și prevenirea accidentelor de muncă, invocat de guvernul belgian în observațiile sale scrise, poate constitui un astfel de motiv, de natură să justifice aceste restricții, în măsura în care ele sunt necesare și proporționale în raport cu obiectivul urmărit.
- 93 Prin urmare, trebuie să se procedeze, în privința fiecăreia dintre măsurile vizate în întrebările preliminare din cauza C-407/19, la examinarea caracterului lor necesar și proporțional în raport cu obiectivul menționat la punctul anterior.

Cu privire la prima întrebare, cu privire la a doua întrebare litera d), precum și cu privire la a treia și la a patra întrebare

- 94 Prin intermediul primei întrebări, prin intermediul celei de a doua întrebări litera d), precum și prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere din cauza C-407/19 solicită în esență să se stabilească dacă articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia:
- recunoașterea muncitorilor portuari revine unei comisii administrative, constituită în mod paritar din membri desemnați de organizațiile patronale și de organizațiile lucrătorilor;
 - această comisie decide de asemenea, în funcție de nevoia de forță de muncă, dacă muncitorii recunoscuți trebuie sau nu să fie incluși într-un contingent de lucrători portuari;
 - pentru muncitorii portuari neincluși în acest contingent, durata recunoașterii lor este limitată la durata contractului lor de muncă, cu condiția ca acesta din urmă să aibă o durată nedeterminată, înțelegându-se că, în temeiul unei dispoziții de drept tranzitoriu, acest beneficiu este, într-o primă etapă, extins progresiv la muncitorii portuari care dispun de un contract de muncă cu o durată din ce în ce mai scurtă și, într-o a doua etapă, la cei care dispun de un contract de muncă, indiferent de durata acestuia;
 - nu este prevăzut niciun termen maxim în care comisia menționată trebuie să decidă și
 - este prevăzută numai o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziilor aceleiași comisii referitoare la recunoașterea unui muncitor portuar.
- 95 În ceea ce privește, în primul rând, compunerea comisiei administrative, trebuie arătat că, în măsura în care, după cum reiese din cuprinsul punctului 92 din prezenta hotărâre, cerința recunoașterii muncitorilor portuari urmărește să garanteze securitatea în zonele portuare și prevenirea accidentelor de muncă, o reglementare în temeiul căreia această recunoaștere este acordată de un organ administrativ compus în mod paritar din membri desemnați de organizațiile patronale și de lucrători nu pare a fi necesară și adecvată pentru atingerea acestui obiectiv.
- 96 Astfel, nu se asigură că membrii acestui organ, desemnați de aceste organizații, vor dispune de cunoștințele necesare pentru a determina dacă un muncitor portuar îndeplinește criteriile de recunoaștere referitoare la aptitudinea sa de a executa sarcinile care îi revin în condiții de siguranță deplină.
- 97 În plus, după cum a arătat domnul avocat general la punctele 126-128 din concluziile sale, dacă membrii organului competent pentru recunoașterea muncitorilor portuari sunt desemnați de operatori deja prezenți pe piață, în special de o organizație care reprezintă muncitorii portuari deja recunoscuți care riscă să intre în concurență pentru locurile de muncă disponibile cu muncitorii care solicită recunoașterea lor, se poate ridica problema imparțialității acestor membri și, prin urmare, a capacității lor de a se pronunța asupra cererilor de recunoaștere într-un mod obiectiv, transparent și nediscriminatoriu (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 ianuarie 2002, Comisia/Italia, C-439/99, EU:C:2002:14, punctul 39, Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punctul 51, precum și Hotărârea din 26 septembrie 2013, Ottica New Line, C-539/11, EU:C:2013:591, punctele 53 și 54).
- 98 În al doilea rând, nici lipsa stabilirii unui termen rezonabil în care organul însărcinat cu recunoașterea muncitorilor portuari trebuie să pronunțe decizia sa nu pare a fi necesară și adecvată pentru atingerea obiectivului de garantare a securității în zonele portuare și de prevenire a accidentelor de muncă.

- 99 Dimpotrivă, lipsa unui astfel de termen este de natură să sporească riscul de refuz arbitrar al recunoașterii unui muncitor portuar care dispune de calitățile necesare, numai pentru a restrânge concurența pe piața muncii în cauză.
- 100 În al treilea rând, în ceea ce privește faptul că, potrivit indicațiilor instanței de trimitere în cauza C-407/19, numai o cale de atac jurisdicțională este prevăzută împotriva deciziilor comisiei însărcinate cu recunoașterea muncitorilor portuari, este necesar să se arate că, pentru a fi considerată proporțională în raport cu obiectivul urmărit, o măsură care implică restrângerea unei libertăți fundamentale trebuie să poată face obiectul unui control jurisdicțional efectiv, garantat de articolul 47 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, punctele 78 -81).
- 101 Revine instanței de trimitere din cauza C-407/19 sarcina de a verifica, dacă este cazul, dacă calea de atac jurisdicțională prevăzută împotriva deciziilor comisiei administrative îndeplinește cerințele unui astfel de control.
- 102 În schimb, faptul că nu este prevăzută nicio cale de atac în fața unei instanțe administrative împotriva deciziilor referitoare la recunoașterea muncitorilor portuari nu este de natură să pună la îndoială caracterul necesar și proporțional al unei măsuri naționale care prevede obligația unei astfel de recunoașteri.
- 103 În al patrulea rând, în ceea ce privește includerea sau neinclusiunea muncitorilor portuari recunoscuți într-un contingent de lucrători, pe baza deciziei comisiei administrative, trebuie arătat că din indicațiile instanței de trimitere în cauza C-407/19 reiese că pool-ul prevăzut de Decretul regal din 2004 nu constituie un contingent rigid precum cel vizat la punctul 74 din prezenta hotărâre, în măsura în care, astfel cum reiese din articolul 2 alineatul 3 din acest decret regal, muncitorii neincluși în acest pool pot fi angajați în calitate de muncitori portuari, pe baza unui contract de muncă.
- 104 Din această din urmă dispoziție, precum și din indicațiile instanței de trimitere reiese totuși că recunoașterea muncitorilor neincluși în pool este limitată la durata contractului lor de muncă, în timp ce, conform articolului 2 alineatul 2 din Decretul regal din 2004, muncitorii portuari incluși în pool pot fi recunoscuți pentru o durată nedeterminată.
- 105 Pe de altă parte, în temeiul dispoziției tranzitorii cuprinse la articolul 13/1 din Decretul regal din 2004, posibilitatea de a beneficia de o recunoaștere fără includerea în pool a fost inițial limitată doar la muncitorii portuari care dispuneau de un contract pe durată nedeterminată și a fost extinsă progresiv la muncitorii portuari care dispun de un contract de muncă pe durată determinată din ce în ce mai scurtă. Numai începând cu 1 iulie 2020 toți muncitorii portuari care dispun de un contract de muncă pot fi recunoscuți ca atare, independent de durata contractului lor de muncă.
- 106 În această privință, este necesar să se arate că, desigur, o reglementare națională în temeiul căreia recunoașterea muncitorilor portuari trebuie să facă obiectul unei reînnoiri la intervale rezonabile nu este incompatibilă cu obiectivul de garantare a securității în zonele portuare și de prevenire a accidentelor de muncă, în măsura în care cerința reînnoirii periodice a recunoașterii permite să se asigure că muncitorii portuari continuă să dispună de aptitudinile necesare pentru a îndeplini în condiții de siguranță deplină sarcinile care le revin.
- 107 Cu toate acestea, o reglementare potrivit căreia numai o parte a muncitorilor portuari poate beneficia de o recunoaștere pe durată nedeterminată, în timp ce recunoașterea anumitor alți muncitori portuari expiră automat la încetarea contractului lor de muncă, chiar dacă acesta nu a fost decât cu o durată foarte scurtă, astfel încât acești din urmă muncitori trebuie să se supună unei noi proceduri de recunoaștere de fiecare dată când încheie un nou contract de muncă, nu pare ca fiind adecvată și necesară pentru atingerea obiectivului menționat la punctul precedent.

- 108 Astfel, nu există motive care să poată justifica acest tratament diferit al celor două categorii de muncitori portuari care se află în situații absolut similare, din punctul de vedere al securității la locul de muncă.
- 109 Acest lucru este valabil cu atât mai mult cu cât, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 157 din concluziile sale, activitățile de scurtă durată sunt predominante în munca portuară.
- 110 Astfel, în perioada tranzitorie menționată la punctul 105 din prezenta hotărâre, numai muncitorii portuari incluși în pool vor avea posibilitatea de a încheia contracte de muncă de scurtă durată, ceea ce conduce, în practică, la o situație în care acest pool este constituit dintr-un număr restrâns de muncitori portuari la care trebuie să se facă apel în mod obligatoriu. Or, s-a arătat deja la punctul 74 din prezenta hotărâre că constituirea unui astfel de contingent constituie o măsură disproporționată în raport cu obiectivul care constă în garantarea securității în zonele portuare și nu poate fi justificată în raport cu acest obiectiv.
- 111 Pe de altă parte, chiar după încheierea perioadei tranzitorii, faptul că muncitorii portuari neincluși în pool trebuie să facă obiectul unei noi recunoașteri de fiecare dată când încheie un nou contract de muncă, chiar dacă ar fi făcut deja obiectul unei recunoașteri recent, cu ocazia încheierii unui contract de muncă anterior de scurtă durată, constituie o restricție privind libertățile consacrate la articolele 45, 49 și 56 TFUE, care nu poate fi justificată în raport cu obiectivul menționat la punctul precedent.
- 112 Prin urmare, nu se poate considera în mod rezonabil că astfel de muncitori pot să fi pierdut, la puțin timp după recunoașterea lor ca muncitori portuari, aptitudinile și calitățile care au justificat această recunoaștere cu puțin timp înainte.
- 113 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie să se răspundă la prima întrebare, la a doua întrebare litera d), precum și la a treia și la a patra întrebare din cauza C-407/19 că articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia:
- recunoașterea muncitorilor portuari revine unei comisii administrative constituite în mod paritar din membri desemnați de organizațiile patronale și de organizațiile lucrătorilor;
 - această comisie decide de asemenea, în funcție de nevoia de forță de muncă, dacă muncitorii recunoscuți trebuie sau nu să fie incluși într-un contingent de lucrători portuari, înțelegându-se că, pentru muncitorii portuari neincluși în acest contingent, durata recunoașterii lor este limitată la durata contractului lor de muncă, astfel încât trebuie inițiată o nouă procedură de recunoaștere pentru fiecare nou contract pe care aceștia îl încheie;
 - nu se prevede niciun termen maxim în care comisia menționată trebuie să decidă.

Cu privire la a doua întrebare literele a)-c)

- 114 Prin intermediul celei de a doua întrebări literele a)-c), instanța de trimitere din cauza C-407/19 solicită în esență să se stabilească dacă articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, cu excepția cazului în care poate demonstra că îndeplinește în alt stat membru condiții echivalente, un lucrător trebuie, pentru a fi recunoscut drept muncitor portuar:
- să fie declarat apt din punct de vedere medical pentru munca portuară de către un serviciu extern pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată o organizație la care toți angajatorii care își desfășoară activitatea în zona portuară în cauză trebuie să se afilieze în mod obligatoriu;

- să promoveze testele psihotehnice realizate de organul desemnat în acest sens de organizația patronală menționată;
 - să urmeze timp de trei săptămâni cursuri pregătitoare referitoare la securitatea la locul de muncă și care vizează obținerea unei calificări profesionale și
 - să promoveze proba finală privind această formare.
- 115 După cum a arătat domnul avocat general la punctul 140 din concluziile sale, cerințele de aptitudine medicală, de promovare a unui test psihologic și de formare profesională prealabilă sunt, în principiu, tot atâtea condiții apte să asigure securitatea în zonele portuare și proporționale în raport cu un astfel de obiectiv.
- 116 Astfel, după cum a arătat guvernul belgian în observațiile sale scrise, asemenea cerințe oferă garanții rezonabile că munca portuară se va face într-un mod cât mai sigur posibil, de către muncitori care prezintă discernământul suficient și care dispun de o formare, precum și de o motivare corespunzătoare pentru a reduce numărul de accidente de muncă și de alte riscuri pentru siguranța publică legate de manipularea mărfurilor.
- 117 Faptul că aptitudinea medicală a candidaților la recunoaștere în calitate de muncitori portuari este controlată de serviciul pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată organizația angajatorilor din zona portuară în cauză și că aceeași organizație este cea care desemnează organul însărcinat cu efectuarea testelor psihotehnice pe care acești candidați trebuie să le promoveze pentru a fi recunoscuți nu este, în sine, de natură să pună la îndoială caracterul adecvat și proporțional al cerințelor menționate.
- 118 Cu toate acestea, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 141 din concluziile sale, astfel de examene medicale, teste sau probe trebuie, pentru a fi considerate necesare și proporționale în raport cu obiectivul urmărit, să fie efectuate în condiții de transparență, de obiectivitate și de imparțialitate.
- 119 Prin urmare, revine instanței de trimitere din cauza C-407/19 sarcina de a verifica dacă rolul jucat de organizația patronală și, dacă este cazul, de sindicatele muncitorilor portuari recunoscuți în desemnarea organelor însărcinate cu efectuarea unor astfel de examene, teste sau probe este de natură, în împrejurările specifice ale litigiului principal, să repună în discuție caracterul transparent, obiectiv și imparțial al acestor examene, teste sau probe.
- 120 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare literale a)-c) că articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, cu excepția cazului în care poate demonstra că îndeplinește în alt stat membru condiții echivalente, un lucrător trebuie, pentru a fi recunoscut drept muncitor portuar:
- să fie declarat apt din punct de vedere medical pentru munca portuară de către un serviciu extern pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată o organizație la care toți angajatorii care își desfășoară activitatea în zona portuară în cauză trebuie să se afilieze în mod obligatoriu;
 - să promoveze testele psihotehnice realizate de organul desemnat în acest sens de organizația patronală menționată;
 - să urmeze timp de trei săptămâni cursuri pregătitoare referitoare la securitatea la locul de muncă și care vizează obținerea unei calificări profesionale și
 - să promoveze proba finală,

în măsura în care misiunea încredințată organizației patronale și, dacă este cazul, sindicatelor muncitorilor portuari recunoscuți în desemnarea organelor însărcinate cu efectuarea unor astfel de examene, teste sau probe nu este de natură să repună în discuție caracterul transparent, obiectiv și imparțial al acestora din urmă.

Cu privire la a cincea întrebare

- 121 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia muncitorii portuari, recunoscuți ca atare în conformitate cu regimul juridic care le era aplicabil înainte de intrarea în vigoare a acestei reglementări, păstrează, în temeiul acesteia din urmă, calitatea de muncitori portuari recunoscuți și sunt incluși în contingentul de muncitori portuari pe care îl prevede reglementarea menționată.
- 122 În măsura în care, după cum reiese din cuprinsul punctului 62 din prezenta hotărâre, obiectivul unui regim de recunoaștere a muncitorilor portuari, astfel cum este descris de instanța de trimitere în cauza C-407/19, este de a garanta securitatea în zonele portuare și de a preveni accidentele de muncă, o reglementare națională în temeiul căreia muncitorii portuari recunoscuți ca atare sub imperiul unui regim similar anterior își păstrează recunoașterea sub imperiul noului regim nu pare a fi inadecvată pentru atingerea obiectivului urmărit și nici ca fiind disproporționată în raport cu acest obiectiv.
- 123 Astfel, se poate prezuma în mod rezonabil că muncitorii portuari deja recunoscuți sub regimul anterior dispun deja de aptitudinile și de calitățile necesare pentru a garanta securitatea în zonele portuare.
- 124 Din indicațiile furnizate de instanța de trimitere în cauza C-407/19 reiese că a cincea întrebare a acesteia este motivată de argumentația prezentată în fața sa de reclamantele din litigiul principal în această cauză, potrivit căreia o măsură precum cea vizată la punctul 121 din prezenta hotărâre este de natură să îl priveze pe un angajator de posibilitatea de a recruta în mod direct, cu alte cuvinte în afara pool-ului, muncitori portuari deja recunoscuți, în măsura în care aceștia din urmă ar fi reticenți să părăsească acest pool în vederea încheierii unui astfel de contract de muncă, din moment ce, în acest mod, ar pierde recunoașterea lor.
- 125 Or, o astfel de argumentație nu critică menținerea, conform noului regim legal, a recunoașterii obținute de un muncitor portuar în temeiul regimului legal anterior, ci faptul că această menținere nu este dobândită dacă muncitorul în cauză părăsește pool-ul pentru a încheia un contract de muncă direct cu un angajator.
- 126 În această privință și după cum reiese din cuprinsul punctului 113 din prezenta hotărâre, articolele 45, 49 și 56 TFUE se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia un muncitor portuar recunoscut, dar neinclus în contingentul de lucrători pe care îl prevede aceasta trebuie să facă obiectul unei noi proceduri de recunoaștere pentru fiecare nou contract de muncă pe care îl încheie.
- 127 Ținând seama de considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare din cauza C-407/19 că articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia muncitorii portuari, recunoscuți ca atare în conformitate cu regimul juridic care le era aplicabil înainte de intrarea în vigoare a acestei reglementări, păstrează, în temeiul acesteia din urmă, calitatea de muncitori portuari recunoscuți și sunt incluși în contingentul de muncitori portuari prevăzut de reglementarea menționată.

Cu privire la a șasea întrebare

- 128 Prin intermediul celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere din cauza C-407/19 solicită în esență să se stabilească dacă articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care prevede că transferul unui muncitor portuar în contingentul de lucrători dintr-o altă zonă portuară decât cea în care a obținut recunoașterea este supus unor condiții și modalități stabilite printr-un CCM.
- 129 Trebuie arătat de la bun început că faptul că asemenea condiții și modalități sunt stabilite printr-un CCM nu are ca efect excluderea acestora din domeniul de aplicare al articolelor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2007, *International Transport Workers' Federation și Finnish Seamen's Union*, C-438/05, EU:C:2007:772, punctele 33 și 34).
- 130 În această privință, este necesar să se arate că o reglementare națională care supune unor condiții, indiferent dacă acestea sunt stabilite prin lege sau printr-un CCM, posibilitatea unui muncitor portuar recunoscut de a lucra într-o zonă portuară diferită de cea în care a obținut recunoașterea sa constituie o restricție atât privind libera circulație a lucrătorilor, cât și privind libertatea de stabilire și libera prestare a serviciilor.
- 131 Astfel, o asemenea reglementare restrânge atât libertatea unui muncitor portuar de a ocupa locuri de muncă în mai multe zone portuare diferite, cât și posibilitatea ca o întreprindere care se stabilește într-o zonă portuară determinată sau care dorește să furnizeze servicii acolo să recurgă la serviciile unui muncitor portuar ales de aceasta și care a obținut recunoașterea sa într-o zonă portuară diferită.
- 132 Cu toate acestea, guvernul belgian a arătat în observațiile sale scrise că, în conformitate cu articolul 4 alineatul 2 din Decretul regal din 2004, recunoașterea unui muncitor portuar este valabilă în fiecare zonă portuară, cu excepția cazului în care acesta face parte din pool-ul unei zone portuare determinate. În acest din urmă caz, trecerea dintr-o zonă portuară în alta va depinde de aspectul dacă există o nevoie de forță de muncă și dacă rezerva de recrutare este deschisă. Această dispoziție ar exclude, așadar, numai posibilitatea ca un muncitor portuar care face parte din pool să își desfășoare în mod simultan activitatea în afara acestuia din urmă, indiferent dacă este vorba despre aceeași zonă portuară sau o alta. Posibilitatea de a lucra într-o altă zonă portuară ar rămâne totuși deschisă oricărui lucrător portuar recunoscut care nu face parte din pool.
- 133 În această privință, trebuie, pe de o parte, să se precizeze că o astfel de reglementare poate constitui o restricție privind libertățile garantate la articolele 45, 49 și 56 TFUE chiar și atunci când aceasta nu ar privi decât un număr limitat de lucrători.
- 134 Pe de altă parte, în lumina indicațiilor care figurează la punctul 132 din prezenta hotărâre, este necesar să se arate că, în măsura în care un pool de muncitori portuari, în sensul reglementării naționale în discuție în litigiile principale, urmărește să satisfacă în mod punctual nevoile de forță de muncă specializată în fiecare zonă portuară a statului membru în cauză, faptul că transferul unui muncitor portuar între pool-urile a două zone diferite este, în acest context, supus unor condiții și modalități destinate să asigure că fiecare pool dispune de forță de muncă în număr suficient este susceptibil să fie justificat în raport cu obiectivul legitim de a asigura securitatea în fiecare zonă portuară. Astfel, o măsură care prevede asemenea condiții ar putea printre altele să permită să se asigure că există în permanență un număr minim de lucrători calificați capabili să garanteze funcționarea portului în condiții de siguranță deplină. Revine însă instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă o asemenea măsură este necesară și proporțională în raport cu acest obiectiv.
- 135 Ținând seama de ansamblul acestor considerații, trebuie să se răspundă la a șasea întrebare din cauza C-407/19 că articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care prevede că transferul unui muncitor portuar în contingentul de lucrători ai unei alte zone portuare decât cea în care a obținut recunoașterea sa este supus unor condiții și

modalități stabilite printr-un CCM, în măsura în care acestea din urmă se dovedesc necesare și proporționale în raport cu obiectivul de a asigura securitatea în fiecare zonă portuară, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Cu privire la a șaptea întrebare

- 136 Prin intermediul celei de a șaptea întrebări, instanța de trimitere din cauza C-407/19 solicită în esență să se stabilească dacă articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care prevede că lucrătorii logistici trebuie să dispună de un „certificat de securitate”, emis pe baza prezentării cărții lor de identitate și a contractului lor de muncă și ale cărui modalități de emitere, precum și procedura de urmat pentru obținerea sa sunt stabilite printr-un CCM.
- 137 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere urmărește să se stabilească conformitatea cu articolele 45, 49 și 56 TFUE a unei reglementări naționale care se limitează să prevadă că „certificatul de securitate” pe care trebuie să îl dețină lucrătorii logistici angajați într-o zonă portuară le este emis pe baza prezentării cărții lor de identitate și a contractului lor de muncă, celelalte modalități de emitere a acestui certificat, precum și procedura care trebuie urmată în vederea obținerii acestui document trebuind să fie stabilite printr-un CCM.
- 138 Trebuie arătat în această privință că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 129 din prezenta hotărâre, deși articolele 45, 49 și 56 TFUE nu se opun, în principiu, stabilirii condițiilor de muncă într-un stat membru printr-un CCM, nu este mai puțin adevărat că condițiile astfel stabilite nu sunt excluse din domeniul de aplicare al acestor articole.
- 139 Or, aprecierea caracterului proporțional și necesar al restricțiilor privind libertățile consacrate la articolele menționate, care rezultă din cerința potrivit căreia orice lucrător logistic care își desfășoară activitatea într-o zonă portuară trebuie să dispună de un „certificat de securitate”, trebuie în mod necesar să ia în considerare modalitățile concrete de eliberare a acestui certificat, precum și procedura care trebuie urmată în acest scop, stabilite printr-un CCM.
- 140 În cadrul acestei aprecieri, trebuie să se verifice dacă condițiile de eliberare a unui astfel de certificat privesc exclusiv aspectul dacă lucrătorul logistic în cauză prezintă calitățile și aptitudinile necesare pentru a garanta siguranța în zonele portuare și dacă procedura prevăzută pentru obținerea acestui certificat nu impune sarcini administrative nerezonabile și disproporționate.
- 141 În special, cerința potrivit căreia emiterea „certificatului de securitate” necesită prezentarea contractului de muncă al persoanei interesate ar putea avea drept consecință obligarea angajatorului sau a lucrătorului vizat să solicite emiterea unui nou certificat de fiecare dată când este încheiat un nou contract de muncă. În măsura în care, după cum reiese din cuprinsul punctului 109 din prezenta hotărâre, activitățile de scurtă durată sunt predominante în domeniul muncii portuare, o asemenea cerință s-ar putea dovedi excesivă și disproporționată. Așa cum a arătat Comisia în observațiile sale scrise, ar fi suficient să se prevadă reînnoirea periodică a unui astfel de certificat, prevăzându-se totodată că acesta rămâne valabil după rezilierea unui contract de muncă de scurtă durată.
- 142 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a șaptea întrebare din cauza C-407/19 că articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care prevede că lucrătorii logistici trebuie să dispună de un „certificat de securitate”, emis pe baza prezentării cărții lor de identitate și a contractului lor de muncă și ale cărui modalități de emitere, precum și procedura care trebuie urmată pentru obținerea sa sunt stabilite printr-un CCM, în măsura în care condițiile de eliberare a unui astfel de certificat sunt necesare și proporționale cu obiectivul de a garanta securitatea în zonele portuare, iar procedura prevăzută pentru obținerea sa nu impune sarcini administrative nerezonabile și disproporționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

¹⁴³ Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) Articolele 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care obligă persoanele sau întreprinderile care doresc să desfășoare activități portuare într-o zonă portuară, inclusiv activități străine de încărcarea și de descărcarea navelor în sens strict, să recurgă doar la muncitori portuari recunoscuți ca atare în conformitate cu condițiile și modalitățile stabilite în aplicarea acestei reglementări, în măsura în care condițiile și modalitățile menționate, pe de o parte, sunt întemeiate pe criterii obiective, nediscriminatorii, cunoscute în prealabil și care permit muncitorilor portuari ai altor state membre să demonstreze că îndeplinesc, în statul lor de origine, cerințe echivalente celor aplicate muncitorilor portuari naționali și, pe de altă parte, nu stabilesc un contingent limitat de muncitori care pot face obiectul unei asemenea recunoașteri.
- 2) Articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia:
 - recunoașterea muncitorilor portuari revine unei comisii administrative constituite în mod paritar din membri desemnați de organizațiile patronale și de organizațiile lucrătorilor;
 - această comisie decide de asemenea, în funcție de nevoia de forță de muncă, dacă muncitorii recunoscuți trebuie sau nu să fie incluși într-un contingent de lucrători portuari, înțelegându-se că, pentru muncitorii portuari neincluși în acest contingent, durata recunoașterii lor este limitată la durata contractului lor de muncă, astfel încât trebuie inițiată o nouă procedură de recunoaștere pentru fiecare nou contract pe care aceștia îl încheie, și
 - nu se prevede niciun termen maxim în care comisia menționată trebuie să decidă.
- 3) Articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, cu excepția cazului în care poate demonstra că îndeplinește în alt stat membru condiții echivalente, un lucrător trebuie, pentru a fi recunoscut drept muncitor portuar:
 - să fie declarat apt din punct de vedere medical pentru munca portuară de către un serviciu extern pentru prevenire și protecție la locul de muncă la care este afiliată o organizație la care toți angajatorii care își desfășoară activitatea în zona portuară în cauză trebuie să se afilieze în mod obligatoriu;
 - să promoveze testele psihotehnice realizate de organul desemnat în acest sens de organizația patronală menționată;
 - să urmeze timp de trei săptămâni cursuri pregătitoare referitoare la securitatea la locul de muncă și care vizează obținerea unei calificări profesionale și
 - să promoveze proba finală,

în măsura în care misiunea încredințată organizației patronale și, dacă este cazul, sindicatelor muncitorilor portuari recunoscuți în desemnarea organelor însărcinate cu efectuarea unor astfel de examene, teste sau probe nu este de natură să repună în discuție caracterul transparent, obiectiv și imparțial al acestora din urmă.

- 4) Articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia muncitorii portuari, recunoscuți ca atare în conformitate cu regimul juridic care le era aplicabil înainte de intrarea în vigoare a acestei reglementări, păstrează, în temeiul acesteia din urmă, calitatea de muncitori portuari recunoscuți și sunt incluși în contingentul de muncitori portuari prevăzut de reglementarea menționată.**
- 5) Articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care prevede că transferul unui muncitor portuar în contingentul de lucrători ai unei alte zone portuare decât cea în care a obținut recunoașterea sa este supus unor condiții și modalități stabilite printr-un contract colectiv de muncă, în măsura în care acestea din urmă se dovedesc necesare și proporționale în raport cu obiectivul de a asigura securitatea în fiecare zonă portuară, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.**
- 6) Articolele 45, 49 și 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări naționale care prevede că lucrătorii logistici trebuie să dispună de un „certificat de securitate”, emis pe baza prezentării cărții lor de identitate și a contractului lor de muncă și ale cărui modalități de emitere, precum și procedura care trebuie urmată pentru obținerea sa sunt stabilite printr-un contract colectiv de muncă, în măsura în care condițiile de eliberare a unui astfel de certificat sunt necesare și proporționale cu obiectivul de a garanta securitatea în zonele portuare, iar procedura prevăzută pentru obținerea sa nu impune sarcini administrative nerezonabile și disproportionale.**

Semnături